

JOHANNA RELLMAN
apulaisylilääkäri,
koulutusasiantuntija
TAYS, yhtymähallinto

Erikoisalan valinnassa painavat kiinnostus, kokemukset ja työllisyysnäkymät

Tampereen yliopistosta viime kevään valmistuneista lääkäreistä vain neljäsosalla oli erikoisala valittuna opintojen päättyessä. Nuoret lääkärit pitivät tärkeänä, että he pääsevät kokeilemaan eri aloja, ja työkokemus pitäisi ottaa huomioon myös erikoislääkärikoulutuksen valintamenettelyssä.

Nuoret lääkärit eivät halua joutua tekemään erikoisalavalintaa heti peruskoulutuksen päätyttyä, vaan haluavat kokeilla useampia aloja. Koulutusväylien halutaan olevan suunnitelmallisia ja elämäntilanteen mukaan joustavia, ja erikoisala pitää myös pystyä vaihtamaan. Koulutuksen pitää myös perustua työvoimatarpeeseen.

Tällaisia linjauksia esittivät Tampereen yliopistosta viime keväänä valmistuneet lääkärit, joille tehtiin 6. vuosikurssin kevätseminaarissa

Vain neljäsosa vastaajista oli valinnut alan, jolle aikoo erikoistua.

kysely erikoistumista koskevista asioista. Vastajia oli 99.

Vain neljäsosa vastaajista oli valinnut alan, jolle aikoo erikoistua. Kolmasosalla oli mielessä useampia vaihtoehtoja (taulukko 1). Kirurgia ja yleislääketiede olivat valinnoissa suosituimmat. Suuri osa pienemmistä erikoisaloista jää peruskoulutuksen aikana tuntemattomiksi.

Mikä ratkaisee alan valinnan?

Työllisyysnäkymät vaikuttavat erikoisalavalintaan yhtä paljon kuin alan kiinnostavuus (taulukko 2), ja huoli työllistymisestä näkyy nuorten lääkärien vastauksissa. Henkilökohtainen kiinnostus ja alan monipuolisuus ovat kuitenkin edelleen hyvin tärkeitä, kuten aiemmissa tutkimuksissa on todettu (1).

Perusopintojen, amanuessuurien tai kesätöiden aikana saadut kokemukset ohjaavat vahvasti nuoren lääkärin erikoisalan valintaa. Kol-

TAULUKKO 1.

Oletko jo valinnut oman erikoisalasi? (yksi tai kaksi vaihtoehtoa)

Kirurgia	11
Yleislääketiede	9
Naistentaudit	4
Psykiatria	4
Radiologia	3
Lastentaudit	2
Silmätaudit	2
Akuuttilääketiede	2
Syöpätaudit	2
Sisätaudit	2
Fysiatria	1
Korva-, nenä- ja kurkkutaudit	1
Kliininen mikrobiologia	1

masosalle vastanneista nämä olivat olleet ratkaisevia.

Kirurgisen alan valinneilla korostuivat mahdollisuus kädentaitojen käyttöön ja halu keskittyä suppeaan erikoisalaan ja nopeatempoiseen työhön. Yleislääketieteessä viehättävät alan kokonaisvaltaisuus ja työskentelypaikkojen laaja kirjo.

Vastaajista 15 totesi, ettei halua päivystää ja että tämä ratkaisee erikoisalavalinnan. Lisäksi useassa vastauksessa todettiin, että käytännön asiat, kuten työpaikan sijainti, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ja työpaikan ilma- piiri, ovat erittäin merkityksellisiä. Vastaajien joukosta löytyi myös niitä, jotka eivät halua potilaskontakteja tai tähtäävät tutkimustyöhön.

KIRJALLISUUTTA

- 1 Heikkilä T. On the path of a doctor: Motivations and satisfaction of medical doctors in their career-related decisions. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto 2016.
- 2 Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallinen toimenpideohjelma. STM, raportteja ja muistioita. 2016:62. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3844-1>
- 3 Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutustarpeen arviointi vuoteen 2030. STM, raportteja ja muistioita. 2016:57. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3839-7>

TAULUKKO 2.

Mikä ratkaisi erikoisalalan valinnan?

Kiinnostavuus	42
Työllisyysnäkömät	38
Kokemus alasta opinnoissa tai töissä	27
Monipuolisuus	25
Ei päivystystä	15
Operatiivisuus, käden taidot	14
Kokonaisvaltaisuus	11
Paikkakunnan vapaus, perhesyty	11
Mahdollisuus tutkimustyöhön	6
Hyvä amanuenssuurikokemus	5
Työkaverit	5
Laaja potilasmateriaali	4
Nopeatempoisuus	4
Ei potilaita	3
Privaattimahdollisuus	3
Kutsumus	2
Päivystysmahdollisuus	2
Sattuma	2
Suppea ala	2
Työnkuvan joustavuus	2
Palkka	1
Pitkät potilassuhteet	1

Erikoislääkärikoulutukseen avoin valintaprosessi

Valintamenettelyssä erikoislääkärikoulutukseen tärkeimpänä pidettiin avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta. Valintakriteereinä korostuivat soveltuvuus ja motivaatio.

Suhtautuminen karsintatenttiin jakaa opiskelijoita: 10 % vastanneista vastusti tenttiä ehdottomasti ja vain 10 % kannatti, mutta moni toteasi, että ”tenttikin on parempi vaihtoehto kuin väitöskirjan vaatiminen”.

Tieteellisen ansioitumisen huomioiminen valinnassa herättääkin nuorissa lääkäreissä ristiriitaisia tunteita. Ne, jotka ovat jo tehneet tutkimustyötä, toivovat sen painavan hakuprosessissa. Moni kuitenkin pelkää, että vaatimus tieteellisistä ansioista johtaa ”väitöskirjatehtailuun” il-

man todellista kiinnostusta tutkimustyöhön. Erityisesti naisopiskelijoita huolestutti se, miten mahdollinen tutkimustyön vaatimus sovitetaan erikoistumisen ruuhkavuosiin.

Hakuprosessiin kuuluva haastattelua ja koeaikaa pidettiin parhaina keinoina soveltuvuuden arviointiin. Työkokemukselle pitäisi myös antaa painoa. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että valinnan tekee useamman henkilön ryhmä, jotta henkilökemiat eivät liikaa vaikuta ja oikeudenmukaisuus toteutuu.

Valintamenettelyn suunnittelu etenee

STM:n alainen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen koordinaatiojasto on laatinut toimenpideohjelman (2) erikoislääkärikoulutuksen uudistuksesta vuosille 2017–19. Siinä todetaan, että valintamenettelyn suunnittelu kuuluu yliopistojen tehtäväksi.

Ministeriön myöntämän rahoituksen ansiosista yliopistojen suunnittelutyöhön on nyt tullut vauhtia. Tavoitteena on, että uusi avoin ja tasa-
puolinen valintamenettely on käytössä vuonna 2019.

Valintamenettely on tehokkain keino ohjata erikoislääkärikoulutusta väestön ja palvelujärjestelmän tarpeiden mukaisesti. Sen käyttöönotto on tarpeen, jotta tulevaisuudessa vältetään suosittujen alojen ylikoulutus ja turvataan riittävä määrä erikoislääkäreitä kaikille erikoisaloille. Erikoistumispaikkojen määrän tulee perustua arvioon koulutustarpeesta (3), ja opiskelijavalinnan tulee tapahtua yliopiston ja palvelujärjestelmän yhteistyönä.

Valmistuville lääkäreille suunnattu kysely kuitenkin osoittaa, että informaatio-ohjaus ja tieto työllisyystilanteesta vaikuttavat jo nyt nuorten lääkärien alanvalintoihin. Valintatyöryhmän karsintatyö jää näin ollen toivottavasti mahdollisimman kevyeksi. ●

➤ **Lue myös Nuorten uratoiveet korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalla, s. 2446–50.**